

VALLADOLID, SZEPTEMBER 16.

Julián... Mindenhol Julián arcát látom. A Plaza de Toros faláról még nem szedték le az óriásplakátokat, ami a viadalt hirdette. Megrendült emberek virágokat visznek és gyertyákat gyújtanak a zárt kapuknál. Az összes reggeli újság címlapjáról az ő képe néz rám, hatalmas fekete betűkkel szedett, hatásvadász szalagcímek kíséretében: „EL ÍDOLO HA MUERTO” – „A bálvány halott” –, „EL HÉROE NACIONAL ES ASESINADO” – „A nemzeti hőst meggyilkolták” –, vagy a szélsőbaloldali pacifisták közlönyén puritán őszinteséggel: „UNO MENOS” – „Egygel kevesebb”. Azt írják, hogy a Rendőrség titkolozik és a vizsgálatot a nyilvánosság kizárásával folytatja le, holott Julián Cortés halála közügy; a tisztelőinek és a társainak joguk van ahhoz, hogy értesüljenek a tragikus esemény részleteiről. Martínez hasztalan próbálja – immár kamerák előtt – elmagyarázni, hogy a Rendőrségnek viszont ahhoz van joga, hogy visszatartson bizonyos információkat, ha azok kiszivárgása veszélyezteti a nyomozás sikerét. Senki sem figyel rá. Napjainkra a hírközlő szervek hatalmi tényezővé léptek elő; a tömegember csillapíthatatlan információéhségének kielégítésére hivatkoznak, amit egyébként ők gerjesztenek.

Várható volt, hogy a Madridi Rendőrség elküldi saját emberét a nyomozás irányítására. Ez az Alberti nevű százados tapasztalt vén róka, évek óta visszavonult az aktív szolgálattól; könyveket ír és kriminológiát oktat a Rendőrakadémián. Alacsony, ötvenes férfi, tekintélyt parancsoló megjelenéssel és határozott, egyenes tekintettel. Mellette Martínez másodrendű vidéki zsarú benyomását kelti. Mint kiderült, sietségében több hibát is elkövetett: a bűnügyi helyszínt nem zárták le időben, a holttestet felfedező kocogókon és a parkörön kívül több kíváncsiskodó összejárákálta a tópartot. Így aztán kezdek elölről a nyomok és anyagmaradványok felkutatását, rögzítését, begyűjtését, szortírozását. Az azonosítás szintén szabálytalanul folyt le, ráadásul Martínez soronkívüli boncolást rendelt el – amit egyébként a hatóság különösen indokolt esetben akár a hozzátartozók beleegyezése nélkül is megtehet. Julián testét a beszállítást követő három órán belül felnyitották, de mivel nem vettek elegendő mintát, Alberti újabb boncolást rendelt el három madridi professzor részvételével. Mindezt még meg lehet magyarázni, nem úgy, mint azt a felháborító hangnemet, amit Martínez megengedett magának Pablóval szemben, amikor bement a kórházba, hogy kikérdezze. Pablónak erős fájdalmai vannak és lelkileg is nagyon megviselték az események. A nyomozó türelmetlenül nekiszegezett kérdéseire kitérő, határozatlan válaszokat adott. Erre Martínez feldühödött és azt kiabálta, hogy életében nem ta-

lálkozott még ilyen kurta memóriájú idiótával, aki egy sorsfordító eseményről pár nap távlatából nem képes értelmes beszámolót adni. „Mexikói parasztnak”, „vaqueró”-nak, meg „gauchó”-nak titulálta. Ezek a spanyolban a tehenészlegényekre használt kifejezések, az utóbbirégen az argentin pampákon tanyázó marhapásztorok elnevezése volt. Latin-Amerikában közismert, hogy az argentinok lenézik a többi spanyolajkú ország lakosságát, különösen a mexikóiakat, akiket lusta, ostoba szájhős népségnek tartanak. Pablóban felülkerekedett a büszkeség és hallgatásba burkolózott. Sajnos ugyanezt teszi Miguel Ángel Luz is, az a torero, akinek a Juliánnal való közös fellépésére tizenkétezer ember vett jegyet azon a végzetes napon.

Miguel Ángel különleges ajándéka a sorsnak ebben a fejtetőre állított, veszett világban. Megjelenését tekintve egy párizsi divatfi és egy nárcisztikus művész bizzarr keveréke. Fejét mindig magasan tartja, arca a legjobb pókerjátékosokat meghazudtolóan rezzentelen, egyedül sötétkék szemének állhatatos, súlyos pillantása árulkodik gyors felfogóképességéről, kifinomult megkülönböztetési készségéről és éles kritikai érzékéről, ami mindenekelőtt önmaga felé irányul. Jóval magasabb a torerók többségénél, karcsú és hajlékony, bár nekem minden évben egyre soványabbnak tűnik, amikor viszontlátom a szezon első nagy viadalsorozatán Valenciában. Az idén először fedeztem fel benne a régmúlt korok aszkétáit idéző távoliséget, árvaságot és komorságot; annak az embernek a magányát, aki egyfolytában harcol a benső démonjaival, hogy egyre feljebb jusson, és nem hagyja abba a keresést. Pályája elég egyenletesen alakult, és dacára annak, hogy sok megtorlást kap a bikától, idegein és bátorságán nem hagyott nyomot a profiként eltöltött tizenhat év. Januárban krisztusi korbá lépett, és esztétikára épülő tiszta, légiesen könnyed stílusát a végletekig csiszolta. A „hogyan tovább” kérdése elkerülhetetlenül felmerül benne, de visszavonulásról hallani sem akar. Sokan hidegnek és arrogánsnak tartják: nem az, de megértem, hogy személyiségének bizonyos vonásait – például távolságtartó szűkszavúságát, amivel a külvilág vulgarizmusa ellen védekezik – közönségesen pökhendiségnek vélik. Ez abból adódik, hogy a torerók világa eléggé zárt, és az embereknek még az a csekély része is, akiket egyáltalán érdekel, hajlamos felszínesen, regényekből és zeneművekből vett sztereotípiák alapján megítélni. Ebbe a csapdába esett Martínez nyomozó is, akit – mindannyiunk szerencsétlenségére és újabb kapitális tévedésként – azzal bíztak meg, hogy vegye fel a kapcsolatot Miguel Ángellal, amíg maga Alberti a családtagokkal beszél. Bár Martínez ezúttal tartózkodott a lenéző jelzőktől, Miguel Ángel nem volt hajlandó szóba állni vele. Állítólag arra hivatkozott, hogy a nyomozó nem adta meg neki az alapvető tiszteletet, és egyébként sem volt szemtanúja az utcán történeteknek, mert ott akkor már védőőrizet alatt tartották a Plazában, nehogy baja essen.

– Nem tudom megérteni ezeket az alakokat! – fakad ki Mikkel, aki már beizzította rejtett információs csatornáit, és azon ügyeskedik, hogy megszerezze a boncolási jegyzőkönyv másolatát, amit a Rendőrség nem tár a nyilvánosság elé. – Ha az én társamat tépnék szét az utcán és vonszolnák be egy parkba, hogy ott dögöljön meg, minden követ megmozgatnék, hogy kézrekerítsem a mocskokat, akik ezt művelték. Ezek viszont hallgatnak, durcáskodnak, nyavalyognak, hogy nem bánnak velük elég

udvariasan... A rendőröknek nincs idejük arra, hogy kézcsokkal meg ajándékokkal járuljanak a színiük elé, mint a Napkeleti királyok a kis Jézushoz. És egyáltalán: mire föl várják el? Kik ezek a fickók? Egyszerűen elő kellene állítani és kihallgatni őket, mint tanúkat.

Részben egyetérték velem, bár világos, hogy a kívülálló beszél belőle.

– Az a legnagyobb probléma, hogy a nyomozók nem ismerik azt a világot, amiben most kénytelenek kutakodni – jegyzem meg. – Ez egy régimódi becsületre és lojalitásra épülő mikrovilág. Teljesen ellenkező szabályok szerint működik, mint amiben mi élünk.

– Micsoda szöveg! Becsület meg lojalitás, mi? De ha az egyik fűbe harap, a többi elfordul. Lehet, hogy titokban még örülnek is, amiért leütötték a vezért a tábláról.

– Tévedsz – mondom határozottan. – Igaz, hogy rivalizálás folyik köztük, de a bajtársiasság az első.

– Persze, meg a segítségnyújtás – feleli csúfondárosan.

– Szerinted miféle segítséget tudtak volna neki nyújtani abban a helyzetben? Ugráltak volna a tömegverekedők közé?

– Nem, de most azért vehetnék a fáradságot, hogy visszaemlékezzenek és elmondják, mi történt.

– Senki sem tudja, mi történt. Te is tudod, hogy azok az esetek, ahol ezernyi szemtanú van, még bonyolultabbak és félrevezetőbbek, mint ahol egy sincs. Mindenki látta az esemény egy darabkáját, a többit a fantáziájával pótolja, de sehogysem áll össze a kép. Egyébként Miguel Ángellal lehet beszélni, csak nem szabad rárontani. Érzékeny ember, de legalább annyira melegszívű is. Meg kell találni vele a hangot.

– Szerintem ez csak szeszélyeskedés, márpedig nincsenek abban a helyzetben, hogy megengedhetnék maguknak a dívaallűröket.

– Igazad van – ismerem el –, de ők nem tudnak erről.

– Ők semmiről sem tudnak! Nem követik a politikát, a világ változását, az európai helyzetet... A szűk kis univerzumukon kívül semmi sem érdekli őket. De a tiszteletet persze elvárják. Örülhetnének, hogy megélnék abból, amit szívesen csinálnak. Még hozzá milyen jól élnek! Éppen Miguel Ángel Luzról olvastam, hogy már évekket ezelőtt kilencvenezer eurót kapott egyetlen madridi fellépéséért. Ennyi pénzért én akár keringőre is felkérném a bikát, még akkor is, ha az lenne az utolsó táncom.

– Csak egy elenyésző kisebbség, az első tíz-tizenöt helyen rangsorolt matador engedheti meg magának, hogy nagy összegeket kérjen és megválassza, hogy hol és milyen tenyészetekből származó bikákkal akar fellépni. A legtöbben a megélhetésükért csinálják.

– Ne gyere nekem ezzel. Azok, akik a megélhetésért hajtanak, egy irodában ülnek nyolctól négyig, szalag mellett állnak egy gyárban, vagy valami hasonló dögletesen unalmas melót vállalnak. Az emberek nagy része egész életében olyan munkát végez, amit utál. Ne érts félre, semmi bajom a bikás emberekkel; jópofa dolog borjakat vezetgetni köpennyel, izgalmas, én is kipróbáltam... De a világ ma mást követel. És mindketten tudjuk, hogy a bikaviadalnak legfeljebb húsz éve van hátra a teljes betil-

tásig. Aztán ezek a fennhéjázó úriemberek kénytelenek lesznek beülni egy irodába, mondjuk marketingesként, ha nem akarnak éhen pusztulni.

– Hamarabb ugranak le egy toronyház tetejéről.

– Az az ő bajuk. Aprópó, leugrás! – Hirtelen támadt izgalommal kutatni kezd a hátizsákjában, amit mindenhova magával cipel. – Gondolom, nem hallgatod a híreket, ha nem az emberünkről szólnak. Én viszont éjjel-nappal követem az eseményeket, nem maradhatok le semmiről. Történetesen hallottam, hogy egy tizenkilenc éves lány leugrott egy bérház tetejéről tegnap éjjel Rondában.

– Sajnálatos, de mi köze ennek Juliánhoz?

– Először azt hittem, hogy semmi. De valami nem hagyott nyugodni, és a szimatomban most sem csalt meg. Utánaéztem az esetnek. Cortés Rondában lakott, ugye?

– Pontosabban egy Rondához közeli birtokon. Na és?

Mikkel előszed a hátizsákjából egy nagy, fehér borítékot, kivesz belőle néhány fényképet és leteszi őket elé. Első ránézésre nem értem, mit ábrázolnak.

– Ezek a halott lányról készült fotók egyes részleteinek a nagyításai – magyarázza jelentőségteljesen. – Amit itt látsz, az a jobb csuklóról készült felvétel.

– Mi van vele?

– A helyes kérdés így hangzik: mi van *rajta*? Éppen ezt akarom megtudni tőled.

Közelebbről megnézem. A vékony csuklóra mintha egy medál lenne rákötve. Mikkel helyeslően bólogat és elővesz egy fényképet a felnagyított ékszerrel.

Rámeredek. – Ez Julián medálja – mondom döbbenet.

– Te is felismered, igaz? – vigyorog elégedetten. – Már korábban észrevettem, hogy a torerók mindenféle medálokat hordanak a nyakukban, gondolom, afféle talizmánként. Némelyek civilben sem veszik le. Amikor végignéztam a Cortésszel készült interjúkat, felfigyeltem rá, hogy egy érdekes fémlapocskát visel fonott bőrszíjon. Minden nyilvános szereplésén rajta volt, és aznap is, amikor személyesen találkoztunk. Utólag jutott eszembe, ahogy visszapörgettem a fejemben annak a délutánnak a részleteit. Jól látszott, mert a két felső inggombja nyitva volt.

– Remek megfigyelő vagy.

– Muszáj. A munkám része. Nem tudsz véletlenül valami kis viszonyáról?

– Egy tizenkilenc éves lánnyal?

Vállat von. – Hallottam már ennél cifrábbakat is. A medált mindenesetre neki adta.

Újra végignézem a képeket. Semmi kétség, az ékszer Juliáné. Értéktelen rézlapocska, nem lett volna értelme elloponi. Egy öreg rondai ékszerésszel készítette egy Mithrász szentélyben látott freskó mintájára. A diadalmas Napistent ábrázolja, amint rituális bikaáldozatot mutat be. A torerók babonás emberek, a talizmánjaiktól soha nem válnak meg. Ki ez a lány, és hogy kerülhetett hozzá? Egyike a számtalan kérdésnek, de nem sorolom a legfontosabbak közé. Ha romantikus viszonyba keveredett valakivel és titokban akarta tartani, az ő dolga. Egy titkos szerelem maradjon csak titkos.

– Milyen volt a házassága? – kérdezi Mikkel, mintha csak úgy mellékesen jutott volna az eszébe.

– Fogalmam sincs. Nem tartottam a gyertyát. Annyit tudok, hogy a felesége nem nagy rajongója a bikaviadalnak. Talán nem volt teljesen harmonikus a kapcsolatuk.

– Vagyis ha mellőzzük a diplomatikus, virágnyelvű megfogalmazásodat, a „szar” a legmegfelelőbb jelző rá. – Színpadiasan felsóhajt. – Ezt legalább megértem. A nők olyan kiszolgáltatottnak érzik magukat, hogy bárkihez hajlandók feleségül menni. Még hozzám is.

– Nem is tudtam, hogy nős vagy.

– Három teljes hétig az voltam, egy félreértés miatt. Rómában találkoztunk, útikönyveket árult a Capitolium téren. Szövegértési problémákból kifolyólag azt hitte, hogy gazdag svéd üzletember vagyok. Amikor tisztázódott a félreértés és megtudta, hogy szegény dán vándorriporter, faképnél hagyott a nászutunkon.

– Még nászútra is elvitted?

– Igen, Kongóba. Akkoriban egy afrikai lepratáborról csináltam dokumentumfilmet. Nem találta elég romantikusnak. Megértem, de mégsem adhatom fel a munkámat egy feleség miatt.

– Látod, a torerók is így vannak ezzel. Nem könnyű a feleségüknek lenni.

– Vértük is értük a szívem. Egész nap költik a férjük pénzét.

– Szerintem Julián felesége nem így él. Majd diszkréten érdeklődöm.

– Helyes – Lesöpri az asztalról a fényképeket és eltünteti a hátizsákban. – Én pedig beszélek a Partido Animalista elnöknőjével. Tudod, ez az egyik legnagyobb állatvédő szervezet az országban. Ki akarom deríteni, hogy mennyiben felelősek a lincselésért.

Este a kórházban Pablo mellett találok Julián kardhordozóját, Paco Lópezt, ezt a gyűrött arcú, fogatlan öreg farkast, aki bikák és torerók között nőtt fel és őket szolgálja, amióta az eszéért tudja. Megérkezett Miguel Ángel is; ijesztően sápadt, ajka vékony vonallá keskenyedett, szemei alatt sötét árkok húzódnak. Kihívom a folyosóra, hogy váltsak vele pár szót.

– Tudtam, hogy eljössz. Pablónak sokat jelent.

Némán bólint. Megkísérlem szóra bírni:

– Beszélned kell a Rendőrséggel arról a napról.

– Tudom – mondja színtelenül. – Itt volt két nyomozó. Vagy ötszáz fényképet megmutattak, hátha észreveszünk rajtuk valami szokatlant. Mintha nem lenne elég „szokatlan” az egész história! Fel sem fogom, ami történt. Micsoda világ ez!

– Köszöntelek a valóságban.

– A valóság a ringben van. Ez csak harsány szemétdomb... Mit tudnak ezek ró-lunk?

– Volt köztetek valamilyen ellentét az utóbbi időben? Lehetett olvasni ezt-azt...

– Vékony jégre tévedtem. Megkeményedik az arca és határozottan kijelenti:

– Erről nem fogok beszélni. Tisztelességtelen lenne most, hogy így alakultak a dolgok.

Nagyon szeretném megtudni, mi történt köztük, még akkor is, ha nem kapcsolódik közvetlenül az ügyszövhöz. De Miguel Ángel bezárult, egyelőre nem tudok többet kihúzni belőle. Türelmesnek kell lennem és más forrásokat keresni.

Visszamegyek a szállodába. A hírekben bemonadják, hogy a király apja, Juan Carlos részvétét nyilvánította Julián családjának és felháborodását fejezte ki a történetek miatt. A Madridi Rendőrség szóvivője bejelenti, hogy az idei bikaviadal szezonnak vége, egyetlen corridát sem rendezhetnek meg az országban, amíg fény nem derül a valladolídi tragédia körülményeire. A fontos vásárok már megvoltak, csak Logroño és a zaragozai Oltalmazó Szűzanya ünnepi hetére tervezett fellépések maradnak el. Október végétől kezdődik a latin-amerikai szezon, és azok a torerók, akiknek szerződésük van, hamarosan elutaznak Mexikóba és Peruba.

Előveszem a vaskos dossziékat, amikben a Juliánról írt feljegyzéseimet gyűjtöttem össze. Még nem szortíroztam az anyagokat, reméltem, hogy az idén befejezem a jegyzetelést és hozzáfogok az életrajznak. Lemezok, hangfelvételek, fotók, visszaemlékezések között kutatok... Prospektusok, képeslapok, belépőjegyek különböző városok plazáiba, amiket megtartottam emlékül. Először fut át az agyamon, hogy milyen elbizakodott, képtelen ötlet összeállítani egy ember személyiségét ebből a papírhalomból. Mennyire önkényesen elferdített és felszínes minden életrajz, amit valaha írtak! „Mit tudnak ezek rólunk?” – kérdezte Miguel Ángel, és egyszerre saját magamat is a kívülállók között találok. Kialakítottam egy képet Juliánról és arról a világról, aminek az életét szentelte, de vajon mennyivel valóságosabb ez a kép, mint bárki másé, aki azt állítja magáról, hogy ismeri a tauromaquiát? Honnan veszem a bátorságot, hogy a tárgyilagosság jelszava mögé bújva, elnagyoltan felvázoljam valakinek a portróját, akinek az életét közvetlen közelségben egy éven át kísértem nyomon? Julián egyszer megjegyezte: „Kevesen ismernek engem jól, de még azok sem értik, mi késztet arra, hogy újra és újra ringbe lépjek”. Rengeteg emberrel kellene beszélnem ahhoz, hogy valamelyest hű képet kapjak az ő bonyolult, ellentmondásos személyiségéről.

A kezembe akad az egyik első feljegyzésem tavalyról. Azon a napon találkoztam vele először.

EGY ÉVVEL KORÁBBAN. RONDA, ÁPRILIS 2.

Rozsdabarna hegyek, smaragd zöld mezők, vakító fehérre meszelt, belső udvaros, arab stílusú házak, dúsán burjánzó muskátlifüzérekkel keretezett apró, rácsos ablakok a macskaköves síkatorokban. Csupa meredély, romantikus szimfónia homokszínen. Ronda egykor az Almohádok granadai királyságának déli bástyája volt, sziklára épített erődítmény. Errefelé megszokott látvány, hogy a birtokosok cifra lószerszámokkal és bőbitákkal feldíszített telivéreiken végigvágatnak a városon, kikeményített, rövid felöltőben, széles karimás kalapban, nyakukban selyemsállal. Európának ez az elfeledett kis drágaköve konzerválja a tizennyolcadik századi spanyol vidék mozdulatlanságát, ahol mit sem hallottak felvilágosodásról és polgári értékekről, pedig a fejük fölött zúgott

el a modernitás pusztító gépezetének robaja. A Tajo-szurdokon átívelő félelmetes Puente Nuevón a katolikus ünnepeken négylovas fiákerek gördülnek az El Mercadillo arénája felé. A város előkelőségei cylinderben ülnek a bakon, mögöttük a hölgyek mélyen kivágott, fodros selyemruhában, vörös rózsával díszített kontyuk fölött csipke mantilla magasodik, kezükben legyezővel és virágcsokorral integetnek az út szélén bábmészködő sokaságnak. Így hajtanak be a Plaza de Toros ringjébe, tesznek néhány kört, hogy alaposan szemügyre vehessék őket, aztán elfoglalják helyüket a nézőtéren. A legnagyobb szenzációt a nyitott konflison érkező torerók jelentik, akik a szeptemberi Goyesca corridáira XVIII. századi kosztümöt öltenek. Feketével kivarrt öltönyben, fehér harisnyában, zsabóval és csipkekézélővel, vállukra vetett olivazöld vagy téglavörös selyemköpenyükkal csakugyan úgy festenek, mintha Goya egyik képéről léptek volna le. Az első rondai születésű matador, Pedro Romero emlékére rendezett ünnepség a hagyományörzészről szól, amire a felvilágosodás óta sok spanyol szemében a pueblo, vagyis a falu és az egyszerű nép hivatott. Magát a bikaviadalt háttérbe szorítja a szédítő színek kavalkádja, a flamenco elnyújtott hangjainak foszlányai, az illatok és ízek orgiája.

Ezen a tájon központi helyet foglal el a ló és a bika kultusza, bár vidékiesebb, nyersebb formában, mint Kasztíliaiban, ahol egykor a királyi udvar ragyogásává volt a főszerep, és a bikával való küzdelmet inkább tekintették az urak „monopóliumának”, a nemesektől elvárt harciasság bátorságpróbájának, mint hosszú évek kemény munkájával elsajátítható mesterségnek. Romerón kívül Rondából származik az Ordoñez dinasztia – akik néhány elég jó és egy ragyogó tehetségű matadort adtak a ringnek –, és itt lakik Julián Cortés, akit a jelenlegi legnagyobb torerók között emlegetnek. A város közelében van a birtoka, ahol időnként „nyílt napokat” tart: turistákat, érdeklődő fiatalokat, sőt még újságírókat is vendégül lát, hogy közelebb kerüljenek a bika világához. Ez elég szokatlan, mert rendszerint a tenyésztők hívják meg hatalmas birtokaikra a torerókat, hogy a nyilvánosság kizárásával teszteljék az anyaállatnak szánt harci tehének bátorságát. Cortés állandóan hangot ad annak a meggyőződésének, hogy a kétkedők, sőt a tauromaquiához ellenségesen viszonyulók is megváltoztatnák véleményüket, ha tárgyilagos képet kapnának erről a hagyományról; szerinte a szakmabeliek hibát követnek el, amiért kerülik a vitát az ellenlábassal. Az, hogy társainak többsége nem osztozik optimizmusában, és a statisztikák szerint a spanyolok hetvenöt-nyolcvan százaléka nem kíváncsi a bikaviadalra, cseppet sem befolyásolja. „Vannak elvesztett és megnyert csatáink – mondta a minap egy interjúban. – Nagyon örülök neki, hogy a tauromaquiát az ország számos régiójában a Nemzeti Kulturális Örökség részévé nyilvánították. Persze elszomorít, hogy Katalóniában betiltották, ami, azt hiszem, sokkal inkább egy hangos kisebbség politikai manőverezésének eredményeként történt, mint állatbarátságból. Reménykedem benne, hogy a helyzet megváltozik, mert a spanyol alkotmánybíróság elutasította a betiltásra vonatkozó rendelkezéseket.” Arra a kérdésre, hogy el tudja-e képzelni a bikaviadal teljes és végleges betiltását, azt felelte: – Ez nem történik meg, amíg én élek.

Négy éve követem figyelemmel Cortés pályáját. Megnéztem valamennyi fontos fellépését a szezonban: a madridi Las Ventasban és a sevillai La Maestranzában, ahol

drága a belépőjegy, ha olyan helyre akarsz ülni, ahonnan látsz is valamit, nem pedig csak izzadsz a negyvenfokos hőségben a legfelső sorokban. Ha Cortés neve szerepel a plakátokon, garantált a teltház. Olyan megrendítő, mély drámát képes produkálni a bikával, hogy a közönségnek erőfeszítésbe kerül, hogy érzelmileg elviselje. Megmutatja azt, amit hétköznapi tudatállapotunkban nem akarunk látni. Felhasítja a bizonyosnak vélt valóság tetszetős függönyét és elénk tár egy ismeretlen, félelmetes, kérlelhetetlen univerzumot, ahol jól bejáratott támaszainknak nyoma sincs. Megrázó, katartikus élményt nyújt egy köpennyel és egy vörös posztóval. Ha maradt még valaki ebben a vulgáris világban, aki a szó tradicionális értelmében művész, mert nem a saját frusztrációját, kicsinyes vívódását, még csak nem is a szemet gyönyörködtető szépséget, hanem a lecsupaszított igazságot akarja kifejezni, az csak Cortés lehet.

Harmincéves korára biztos helyet vívott ki magának az élvonalban, nemcsak tehetségével és legendás munkabírásával – volt olyan szezon, amikor majdnem százszor lépett ringbe –, hanem azzal a megalkuvást nem tűrő, makacs meggyőződéssel is, hogy mindig mindenkinél különbnek kell lennie, ezért egyetlen viadalt sem vehet félvállról. Ha nem gyűjt be minden trófeát, ha nem ő a nap győztese, a jó teljesítmény önmagában keveset jelent számára. Ilyenkor visszafojtott dühvel távozik a plazából, ügyet sem vetve a tolongó riporterekre, akik a viadal értékeléséről faggatják. Azok, akik nem kedvelik, „fanatikusnak” titulálják; a tisztelői „elhivatottnak” – figyelembe véve az emberi elfogultságot, nincs nagy különbség a kettő között. Ahhoz hasonló ez, mint amikor valaki túlzásba viszi az ivást: ha kedveljük, azt mondjuk rá, hogy „szereti az italt” – ha utáljuk, egyszerűen „alkoholistának” bélyegezzük. A hivatása tekintetében Cortés kétségkívül „alkoholista”: különös módon keveredik benne az önfelülmúlás kényszere és a közönség pozitív visszajelzésére irányuló igény, de ebben nincs semmi olcsó népszerűség hajhászás. Megköveteli, hogy elismerjék kivételes tehetségét, és tiszteljék azért a hallatlan önfeláldozásért, amit a hivatásába fektet. A csodálatot olyan természetességgel, a legcsekélyebb pökhendiség nélküli magabiztossággal várja el, mint aki tudatában van isteni kiválasztottságának. „Nem szeretem a pusztán esztétikára épülő toreót – mondja. – Ha valaki jó szakember, magától értetődően szép az, amit csinál. Az én koncepcióm szerint a bikával való munka a legmagasabb értelemben vett szabadsághoz vezető út. A egyedüli valóság közvetlen megtapasztalása. Maga az igazság. A tauromaquia célja nem az esztétika vagy a művészet, hanem a transzcendencia. *Trascendo*, vagyis átlépek egy másik világba. Ez az átlépés hosszú, nehéz folyamat, és a legtöbben visszafordulnak, amikor felismerik, hogy mennyi mindent kell feladni érte. Én nem fordulhatok vissza. Nem azért, mert bátrabb vagyok a többieknél, hanem mert elkötelezettebb. Bezárultak mögöttem a kapuk és megértettem, hogy csak előre mehetek.”

Az utóbbi időben Cortés szellemi missziójához hozzákapcsolta a társadalmi is. Mindenkit szívesen lát, aki érdeklődik a tauromaquia iránt. Vitaestekre jár, előadásokat és bemutatókat tart, jótékonyági fellépéseket vállal, hadakozik az állatvédőkkel, közben novillerókat – matador tanoncokat – vizsgáztat a madridi Escuela Taurinóban, és nem mellékesen aktív torero.

Ezen az áprilisi délelőttön olyan izgatottan várom a találkozást, mintha az Olümposzra tartana a turistákkal és külföldi újságírókkal telezsúfolt, zötyögő busz, amivel a birtokra szállítanak. Mandulafenyővel, babérerdővel és olajfákkal benőtt dombok között két vörös oszlop jelzi a bejáratot. Egy naptól cserzett arcú férfi várja a buszt, kitárja a fekete kovácsoltvas kaput, és lóháton előttünk vágatva elvezet a házhoz. A széles földúton jórészt lovakkal közlekednek, autót csak akkor látni, ha vendég jön. Egyszerű, kétszintes fehér épülethez közeledünk, a tájra jellemző nagy, rácsos ablakokkal. Vaskos, okkersárga oszlopok tartják a pirostetős teraszt, ahol a bejárat van. A teraszon egyszerű fabútorok, falusi kerámiák és népies hímzésű tarka szőnyegek. A közeli medence sűrű, méregzöld vizén egy vadkacsapár csipegeti az elburjánzó hínárt. „Senki sem tudja, hogy kerültek ide – mondja az intéző, aki fogadott bennünket. – Egy reggel arra ébredtünk, hogy itt úszkálnak. Azóta kisajátították a medencét.” Az ajtó mellett puritán fakereszt lóg a falon, és fehér csempékre kobaltkék betűkkel rótt kézírás – „En esta casa se vive con el Toro, para el Toro y por el Toro” – tanúskodik a gazda harci bikák iránti rajongásáról. Mindenfelé kutyák szaladgálnak: többnyire befogadott keverékek, de akadnak megunt ölebek is, amiket kivettek a kapu előtt. Az intéző bevezeti a társaságot egy súlyos, cseresznyefa bútorokkal berendezett fogadósobába. A barna szín túlsúlya melegséget áraszt. A fehérre meszelt falakon, a szekrényeken és a kandallópárkányon bekeretezett fényképek: spanyoloktól szokatlan módon nincs köztük egy sem, ami a családról készült. Nem a magánélet pillanatait örökítik meg, hanem azt, ami Cortés szívéhez a legközelebb áll, ami tudatát kitölti: a bikát, és másfél század híres matadorait emlékezetes viadalaikon. A fogadósobát boltív választja ketté, felette kitömött bikafejek merednek a látogatóra. Mindegyik alatt fémtáblába vésve az állat és a tenyészet neve, a dátum és a hely, ahol megvívta. A legnemesebb ellenfelek trófeái, amiknek hírnevét és vagyonát köszönheti. Egy teljes falat Gustave Doré rajzának felnagyított reprodukciója foglal el: a merev páncélba bújt Don Quijote, amint hosszú lándzsával, szánalmas gebéjének nyergében La Mancha száraz kórókkal szegélyezett pusztáján poroszkál. A lovag mögött kavargó felhők gigászi csatákat formáznak: keresztes vitézek, leláncolt óriások és rég halott középkori királyok tusakodását állattestű gonoszokkal, úgy, ahogyan az ő háborgó elméjében megjelenik, mert a valóságban csak pár kitikkadt olajfa árválkodik az alkonyi síkságon.

Mentateával és limonádéval kínálnak, hogy felfrissítsük magunkat, aztán az intéző a háztól jó négyszáz méterre fekvő tentaderóhoz vezeti a csoportot. A kutyák lerázhatatlanul a sarkunkban loholnak, az udvaron istállók, karámok és egyéb melléképületek között haladunk el. Lovakat vezetnek elő, traktorok motorja berreg, a birtok alkalmazottai ügyet sem vetnek ránk, számunkra ez ugyanolyan dolgozós hétköznapi, mint a többi. A tentadero a torerók életének egyik legfontosabb helyszíne. A ring kisebb, egyszerűbb formája, fapalánkkal elválasztva a nézőtértől. A „tentar” szónak a spanyolban számos jelentésárnyalata van. Elsősorban azt jelenti: „érintés által megismerni”, vagy „elcsábítani”, és a csábítás során gyengéd határozottsággal olyan irányú és tempójú mozgásra kényszeríteni az állatot, amit az magától nem tenne meg. A ten-

tadero tehát a megismerés és a csábítás helyszíne. Vannak torerók, akik nem szeretik, ha gyakorlás közben nézik őket, mert ilyenkor az állat és az ember között különlegesen bensőséges és intenzív intimitás alakul ki. Lélegzetelállító látvány, amikor a vékonydongájú tehén tekintetét az emberre szegezi, szeméből büszkeség, intelligencia és várakozás árad; akár egy fiatal lány, aki az ifjú hódító mozdulatát lesi. Az embernek rá kell éreznie erre és határozott köpenylendítéssel támadásra hívnia, figyelemmel és gondoskodással vezetnie, és ha igazán egymásra hangolódnak, együtt megteremtik azt a varázst, ami a jó bikaviadal sajátossága. Minden torero arra törekszik, hogy különböző tenyészetekből származó tehennel gyakoroljon, mert egyrészt a teljes értékű harci bika túl drága erre a célra, másrészt úgy tartják, hogy a bátorság anyai örökség, így a tehén veszélyesebb, érzékenyebb és bátrabb; az ő támadásának kiismerése által az ember az adott tenyészet sajátosságait is kitapasztalja.

A tentadero palánkjá mögött vagy harmincan báméskodnak, fényképeznek és jegyzetelnek. Rögtön felismerni azokat a fiatal fiúkat, akik véresen komolyan veszik a bikaviadalt és profi karrierről álmodoznak: sápadt, hosszú arcú, feketeszemű, vézna kamaszok, amilyeneket gyakran látni az andalúz vidéken. Törékenységük megható, csaknem fájdalmas, és az ember azt gondolná, hogy nem élik túl a bikával való első találkozást. A látszat ellenére pontosan ez az a típus, akit eltökéltsége és szívóssága elpusztíthatatlanná tesz. A bátorság senkinek sincs a homlokára írva – és szerencsére a gyávaság sem. Ez menti meg a nevetésgességtől azt a teletetovált, vörös behemótot, aki a ringben toporog, két kézzel szorítja a muletát egy németjuhász kutyánál alig magasabb harci tehén előtt, aki, a közönséggel együtt kíváncsian várja a támadásra hívó jelet. A vörösnek nem eshet baja, mert a ring szélén ketten is ugrásra készen figyelik az állat mozdulatait, és élénkrózsaszínű köpennyel azonnal elterelik, ha fellöki az embert, de a behemótot ez láthatólag nem nyugtatja meg. Egy alacsonyabb, fehéringes férfi magyaráz neki önkéntes tolmács segítségével.

– Már negyedszer lökött föl! – Kiáltja a vörös dühösen. – Mi a fenét csinálók rosszul?

– Nem érzi benned az uralkodás képességét – mondja a másik. – Rossz a hozzáállásod, és minden kudarc után egyre türelmetlenebb leszel.

– Még szép! Hülyét csinál belőlem.

– Nem a tehén a hibás abban, amiért képtelen vagy irányítani.

– Huevos! Muchos huevos! – kiabálják a fiúk nevetve a palánk mögül. Arra biztatják, hogy mutasson többet abból, ami a férfiembernek ideális esetben a nadrágjában van.

– Amikor belépsz a ringbe – magyarázza a fehéringes –, a küzdelmen kívül kizársz a gondolataidból mindent. Nem beszélés, hanem a győzelem biztos tudatában bevonulsz. Lehet, hogy nem fogsz győzni, lehet, hogy balszerencsés napot fogsz ki, de a legyőzhetetlenség érzését kell táplálnod magadban. Ez nem üres póz, hanem a megfelelő attitűd külső megnyilvánulása. Ez a testhelyzet rád kényszerít egy viselkedési formát. Nem hajlítod be a térdedet, nem ejted előre a válladat, nem csoszogsz, különben úgy nézel ki, mint egy majom. Megfeszíted a testedet, mint egy szobor, egy

isten: te irányítasz. Vállat hátra, fejet fel! – A férfi kihúzza magát, vállait úgy hátra-feszíti, hogy gerince csaknem homorú, derekát elfordítja. – Csináld utánam! Most hívd fel támadásra!

A vörös összeszedi magát, a testétől biztonságos távolságra előre nyújtja a posztót és felkiált:

– Haj!

A tehén azonnal elindul, ráfut a muletára, de túlságosan gyors, az ember képtelen időben reagálni, követni a tempóját. Megzavarodik, hátralép, lábai ideges topogásba kezdenek. Amint az állat észreveszi az irányítás hiányát, felemeli a fejét, és az ember a homokban landol, mielőtt észbe kapna. A tehén feje körül köpenyek lebbennek. A behemót arca kivörösödik a dühtől és a hiúságára mért ütés szegyenétől. Kétségbeesetten, de eredménytelenül próbál menekülni a nézők harsány nevetése elől.

– Ez egy dög! – kiabálja. – Egy rohadt dög! – A fehéringeshez fordul. – Amikor te csinálsz, nagyon egyszerűnek látszik, de egyáltalán nem egyszerű! És hiába mondd, hogy ne mozogjak, a lábaim ösztönösen elindulnak.

– Jól van, semmi baj – nyugtatja a másikat. – Persze hogy nem egyszerű, hosszú évekig kell gyakorolni. A toreo ösztönellenes: az ellenkezőjét csinálsz annak, amit a tested követel. Kikapcsolod a túlélési ösztönt: ha megmozdulsz, elkap. Űgyesen hívtad ki, de amikor odaért hozzád, hátraléptél. Miért?

– Mert túlságosan közel volt. Helyet akartam adni neki.

– Nem volt nagyon közel, csak ijedtedben rosszul becsülted meg a távolságot. Ki akartál térti az útjából. Miért?

– Nehogy elkapjon.

– A támadásra való felhívástól az elvezetés befejezéséig soha nem léphetsz hátra. Ez alapszabály. Olyan, mint az ökölvívásban az, hogy az ember nem fordulhat ki az ütésből.

– Ki fog térti előlem?

– Nem fog kitérni. Azon az úton halad, amerre kormányozod. Mozgásra kell bírnod, miközben te egyhelyben állsz. A bika megérzi a gyengeséget, az ő gondolkozása nem bonyolult. „Elkapni! Elkapni!” – csak ez jár a fejében.

– És mit nyerek azzal, ha ezt a kiskrapekot megtanulom vezetgetni?

– Megnyered magadat. Tekints úgy az állatra, mint a saját ösztöneid megtestesülésére. Ha megtanulod uralni az ösztöneidet, képes leszel kontrollálni a bikát, és fordítva. Fokozatosan tudatosabbá válsz, tisztábbá, erősebbé, teljesebbé. Legalábbis így kellene lennie.

A nézők nevetve megtapsolják a vöröst, amikor végül kioldalog a ringből. Kortyol a kulacsából, kézikameráját állítgatja, aztán odajön hozzánk és már nem a haragtól, hanem az izgalomtól kipirulva meséli:

– Hallatlanul érdekes! Remek multság, férfimóka! Az volt a baj, hogy nem mutattam elég önbizalmat. Félelmetes, ahogy megrázza a posztót, amikor elhalad mellett! És akkor már nem tudsz figyelni se a testtartásodra, se a kormányzására. Nincs mit tenni, felülkerekedik az életöztön. El sem hiszitek, milyen agyafúrt a kis nyava-

lyás! És pokolian gyors! Ha legközelebb bemegyek, abszolút legyőzhetetlennek kell látszanom. – Pózba vágja magát. – Olé! Gyere, te dög, most én táncoltatlak meg!

– Egész jól haladsz az önbizalom építgetéssel így távol a veszélytől – jegyzem meg. Pár kamasz nevetve vállonveregeti: – Bravo! Muy bien, huevo!

Mivel nem ért spanyolul, rá se hederít, hogy a férfiak ama nagy becsben tartott testrészéről kapta a gúnynevét, aminek annyira híján volt a ringben. Miután csillapodik az elragadtatása, bemutatkozik: Mikkel akárkicsoda Dániából. – „Foglalkozása: riporter” – teszi hozzá vigyorogva, mintha remek viccet mondott volna. – Ismered a filmet, ugye?

– Ismerem a filmet, csak Cortést nem ismerem. Furcsa, hogy nem ő fogadott bennünket a háznál. Itt van egyáltalán? – kérdezem.

Értetlenül néz rám. – Viccelsz? Reggeltől fogva itt van velünk a tentaderóban. Ő magyarázta a ringben, mit csináljak.

– A fehéringes?

– Persze. Még sose láttad?

Nem ismertem fel. Odapillantok, ahol az előbb álltak. A fehéringes férfi napszemüvegben könyököl a palánkon, a ringet figyeli. Gesztenyebarna haja vöröses árnyalatú a napsütésben, arca és alkarja leburnult, mint azoké, akik sok időt töltenek a szabad ég alatt. Nem a felhőkből leereszkedett Zeusz, akire számítottam. Jóképű, de egészében olyan átlagosnak tűnik, hogy ha nem hívják fel rá a figyelmemet, észre sem veszem.

– Menj csak oda hozzá – mondja Mikkel bátorítóan. – Rendes pasas, meglátod.

Odamegyek. Nem tudom, hogyan kezdjem a beszélgetést. Zavaromban az első, legostobább gondolat szalad ki a számon:

– Szereti Don Quijotét? Láttam a házában a rajzot...

Egy pillanatig kérdően néz, aztán elmosolyodik: – Nagyon. De Sanchót gyűlölöm. Ő volt Don Quijote végzete.

Ezzel megtört a jég. Bemutatkozok, röviden vázolom jövetelem célját; érdekel a hivatása és szeretném jobban megismerni. Próbálok higgadtan elmondani, hogy mennyi örömteli percet okozott a művészetével, de nem akarom, hogy behízelt bókolásnak tűnjön. Derűsen, türelmesen válaszol a kérdéseimre. Nyomát sem látom benne pózolásnak, leereszkedő nyájasságnak. Az egyszerűsége ragad meg leginkább. Az a fajta egyszerűség, ami a természetesen intelligens, jó családból származó emberek sajátja, akik tisztában vannak az érték fogalmával és azt is tudják, hogy belül sokkal többre van szükségük, mint amennyi a külvilágban megadatott nekik. Később, amikor fesztelenebbé válok, bevallom, hogy teljesen másnak képzeltem. „Nagyobb volumenű figurának” – ilyen buta kifejezést használok. Mosolyog, de nem szól egy szót sem.

(folytatjuk)